

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Pakarinen, Anna

Title: "Mä kaipaen takas sun luo, sinne missä mun hyvä on" : taiteenlajiin kohdistuva rakkaus rap-artisti Cheekin musiikkivideoissa

Year: 2023

Version: Published version

Copyright: © Pakarinen 2023

Rights: CC BY 4.0

Rights url: <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Please cite the original version:

Pakarinen, A. (2023). "Mä kaipaen takas sun luo, sinne missä mun hyvä on" : taiteenlajiin kohdistuva rakkaus rap-artisti Cheekin musiikkivideoissa. *Lähikuva*, 36(2), 26-42.

<https://doi.org/10.23994/lk.136793>

Anna Pakarinen

Anna Pakarinen, FM, kirjallisuus,
Jyväskylän yliopisto

”MÄ KAIPAAAN TAKAS SUN LUO, SINNE MISSÄ MUN HYVÄ ON”

Taiteenlajiin kohdistuva rakkaus rap-artisti Cheekin musiikkivideoissa

Rap on noussut 2000-luvun aikana suomalaisessa populaarikulttuurissa keskeiseen asemaan ja monipuoliseksi intermediaaliseksi alustaksi myös rakkauden käsittelemiselle. Artikkelissani tutkin rakkauden teemaa suomalaisen populaarikulttuurin suurimpiin ilmiöihin kuuluvan rap-artisti Cheekin kolmessa musiikkivideoissa: ”Ääri rajoille” (2014), ”Sä huudat” (2015) ja ”Enkelit” (2017). Suuntaan huomioni taiteenlajiin kohdistuvaan rakkauteen, jonka tulkitsen musiikkivideoissa korostuvaksi teemaksi. Artikkelini tutkimusmetodinä on taiteenfilosofian taustoittama musiikkivideoiden poeettinen ja visuaalinen analyysi. Kontekstoin tulkintani myös Jare Tiihosen kanssa tuottamiini dialogisiin teemahaastatteluaineistoihin. Artikkelissani tarkastelen, millaisia ilmaisukeinoja ja merkityksiä taiteenlajiin kohdistuvan rakkauden teema saa Cheekin musiikkivideoissa. Tutkin myös tällaisen rakkauden analogisuutta laajemmin alkuvoimaiselle elämäntunnonle ja tarkastelen, miten sen ambivalentti luonne nousee esiin Cheekin musiikkivideoissa.¹

Cheek eli Jare Tiihonen on suomalainen rap-artisti, joka päätti omakustannealbumilla aloittamansa ja 20 vuodessa suomalaisessa populaarikulttuurissa ainutlaatuisen mittakaavaan kasvaneen artistiuransa vuonna 2018. Samaan aikaan rap on liikkunut marginaalista suomalaisen populaarikulttuurin valtavirtaan, ja sen teemoissa kuuluvat monipuolisesti erilaiset inhimillisen kokemusmaailman ulottuvuudet (ks. Miettinen & Salminen 2019, 262–359; 490–491; Miettinen 2011).² Rap on noussut kasvavan kiinnostuksen kohteeksi myös akateemisessa tutkimuksessa (esim. Westinen 2014; Rantakallio 2019; Sykäri et al. 2019). Suomalaisia rap-musiikkivideoita on tutkittu viime vuosina enenevässä määrin (esim. Westinen 2017; Rantakallio 2019; Järvenpää 2022), usein diskursiivisista näkökulmista. Ajankohtaisessa rap-tutkimuksessa korostuvat perustellusti erilaiset intersektionaaliset ja emansipatoriset näkökulmat.³ Cheekin musiikkivideot avaisivat mahdollisuuden luentaan vastaavista näkökulmista, mutta artikkelissani tavoittelen kontribuutiota

1 Cheekin tuotannossa on myös useita romanttista rakkautta (ja sen haasteita) käsitteleviä kappaleita, esimerkiksi ”Sun täytyy” (2007), ”Etsi joku toinen” (2008), ”Jää” (2009), ”Syypää sun hymyyn” (2012), ”Anna mä meen” (2012), ”Ota mut kiinni” (2013), ”Parempi mies” (2013), ”Sillat” (2015), ”Jos sä haluat” (2015), ”Sinä ansaitset kultaa” (2017) ja ”Älä lähde vielä pois” (2017). Laajuudessaan teema muodostaisi oman tutkimuskokonaisuutensa.

2 Suomessa hiphop-kulttuurin musiikista ovat käytössä molemmat kirjoitusasut: rap ja räp. Käytän artikkelissani pääsääntöisesti muotoa rap, koska sanalle viime vuosina vakiintunut lyhennemääritelmä (engl. *rhythmically accentuated poetry*) kuvaa lajia runouden näkökulmasta merkitsevästi. Suomen kielen vaatimien erottelujen vuoksi käytän taivutusmuodoissa myös kirjoitusasua räp.

3 Hiphop ja rap ovat syntyneet marginalisoitujen ryhmien kulttuurina 1970-luvulla New Yorkin Bronxissa, jossa mustat ja ruskeat artistit kohtasivat useita rakenteellisia, taloudellisia ja sosiaalisia haasteita. Historiansa alusta alkaen räppiin on kuulunut sekä viihdettä että vastapuhetta. (Ks. Chang 2008.)

rap-tutkimukseen tarkastelemalla tuotantoa pikemminkin universaaleista ja hermeneuttisista näkökulmista.⁴ Musiikkivideotutkimus osoittaa, että muun muassa artistin performoiminen dominoivaan asemaan on populaarikulttuurin konventio, joka ei palaa esimerkiksi sukupuolikategorioihin (Hawkins ja Richardson 2007). Taiteenfilosofista paradigmaa edustava artikkelini avaa uusia näkökulmia rap-musiikkivideoiden piirteisiin ja niiden suhteeseen taiteilijuuteen. Artikkelini tutkimuskysymyksenä tarkastelen, millaisia ilmaisukeinoja ja merkityksiä taiteenlajiin kohdistuvan rakkauden teema saa Cheekin musiikkivideoissa ja miten se suhteutuu taiteilijuuden affekteihin.

Käsitteenä rakkaus lukuisine alalajeineen on moniulotteinen ja vuosisatojen tutkimusperinteessäkin täsmällistä rajausta pakeneva. Artikkelissani käsitän rakkauden filosofisesti itsetarkoitukselliseksi kutsumukselliseksi arvoksi, joka olosuhteista riippumatta ohjaa kokonaisvaltaisesti ihmisen toimintaa ja muodostaa rakkautta toisintavia vaikutussuhteita ihmisten tai toimintojen välillä. (Heinämaa 2020.) Husserlin rakkauden teoriaa tarkasteleva Heinämaa (2020) käsittää esimerkiksi taiteelle omistautumisen kutsumuksellisen rakkauden muodoksi ja lähestyy Saarisen (2021) taiteenfilosofista ajatusta taiteen tarjoamasta mahdollisuudesta tavoittaa tunnekokemuksia. Taiteenlajiin kohdistuvan rakkauden kohdalla sovellan affektin käsitettä: artikkelissani määrittelen sen vaikuttavaksi tunnekokemukseksi, joka kuitenkin eroaa tunteen käsitteestä. Deleuzen määritelmää seuraten käsitän affektin kattavan tiedostamattomampiakin vaikutuksia, joita kieli taiteen materiaalina mahdollistaa. (Ks. Helle & Hollsten 2016, 14–16; tunnekokemusten käsitteellistämisen moneudesta ks. myös Saarinen 2021, 6–7.)

Artikkelini tutkimusmetodina on taiteenfilosofian taustoittama musiikkivideoiden poeettinen ja visuaalinen analyysi. Rap-runoudessa korostuvan kielen kuvallisuuden vuoksi poeettisen ja visuaalisen tutkimusotteen yhdistäminen on perusteltua (Bradley 2017, 79; Balestrini 2019, 240–243). Tutkin ilmaisukeinoja ja merkityksiä tekstin sijaan laajemmassa tekstimaailmassa ja ihmismielen prosessissa rakentuvina, jolloin seuraan kognitiivisen poetiikan teoriaa (Stockwell 2020). Holistisen tutkimusotteensa vuoksi katson sen soveltuvan musiikkivideotutkimukseen ja lomittuvan teoriaan affekteista taiteilijuudessa. Räpillekin ominaisesti kognitiivinen poetiikka käsittää kognition kuuluviksi sekä tiedon että tunteen ulottuvuudet. (Ks. Stockwell 2020, 1–12.) Artikkelissani sovellan myös dialogisissa teemahaastatteluissa Jare Tiihosen (2021; 2022) kanssa tuottamaani ja sisällönanalyysin keinoin purkamaani aineistoa. Dialogisuutta korostavan hiphop-tutkimuksen näkökulmasta kulttuurin toimijoiden tuottama tieto on arvokasta ja tukee kokonaisvaltaista tavoitetta käsittää hiphop-kulttuuri tutkimuskohteena pikemminkin prosessina kuin tuotteena (Alim 2006; Rantakallio ja Westinen 2022).

Cheekin tuotannosta rajaan artikkelini aineistoksi kolme laajasti tunnettua musiikkivideota, koska niiden teemoissa korostuvat taiteilijuuden affektit ja niiden reflektio: ”Ääri rajoille” (2014), ”Sä huudat” (2015) ja ”Enkelit” (2017).⁵ Cheekin tuotannolle ominaisesti koherentin tarinan kertominen on musiikkivideoissa keskeinen poeettinen piirre: siksi noudatan artikkelissani aineistopohjaista rakennetta tutkimalla musiikkivideoita teos kerrallaan ”kokonaisina rakkaustarinoina”. Tarkastelemani rakkauden teema kytkeytyy myös sanoituksille dialogiseen *JHT – musta lammas* -elämäkertakirjaan (Aaltonen 2016), joka kuvaa avoimesti taiteilijuuden taustoja ja paradoksaalisia tunnekokemuksia. Myös Cheekin uranpäättötrilogian täydentävässä *Veljeni vartija* -elokuvassa (Siili 2018) rakkaustarinoilla on keskeinen rooli: elokuva kuljettaa rinnakkain taiteellisen ja romanttisen rakkauden tarinalinjoja omaelä-

4 Artikkelini on osa kirjallisuustieteen väitöskirjaani, jossa tutkin Cheekin poetiikkaa ja sen suhdetta kulttuurihyvinvointiin eri ilmaisukeinojen alueilla. Artikkeliani taustoittaa Cheekin koko tuotannon (1998–2018) ja sen kontekstien tarkasteleminen.

5 Musiikkivideotuotannoista vastaavat työryhmät, joissa Jare Tiihonen on esiintymisen, sanoittamisen ja säveltämisen lisäksi käsikirjoittajana. Artikkelini aineistoksi valitsemillani musiikkivideoilla on artikkelini kirjoitushetkellä YouTubessa yhteensä noin 20 miljoonaa katselukertaa.

mäkerralliseen kokemushistoriaan peilaten. Vaikka aineistoksi valitsemisani musiikkivideoissa rakkaus ei nouse suoraan sanana esiin, tulkitsemisen keskeiseksi teemaksi. Sanan puuttuminen voi paradoksaalisesti myös korostaa sen merkitystä, kuten artikkelissani osoitan.

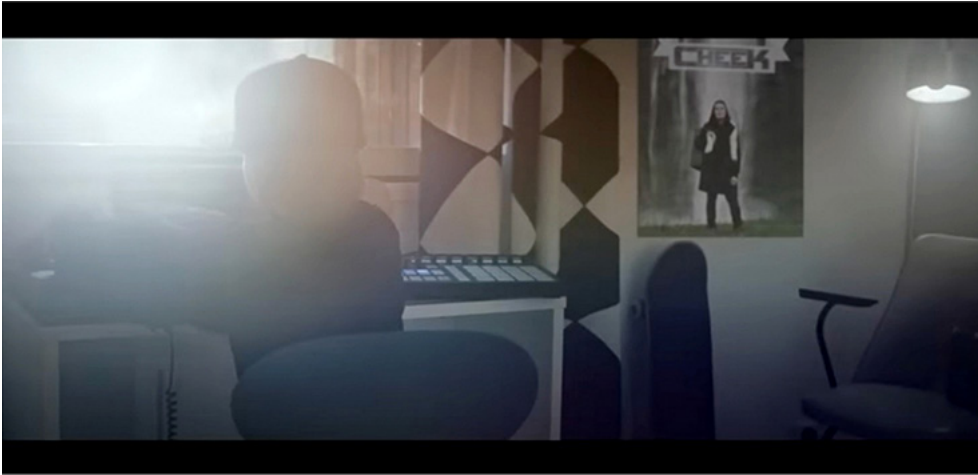
Ääri rajoille: Subliimia rakkautta lajiin

”Ääri rajoille”-musiikkivideo alkaa kohtauksella, jossa nuori poika kuuntelee Cheekin musiikkia huoneessaan ja harjoittelee räppäämistä. Keskeisenä elementtinä huoneen seinällä on Cheekin juliste, jonka ulkoasu vastaa musiikkivideon rinnakkaisessa tarinalinjassa seuraavia visuaalisia elementtejä. Tulkitsemisen poeettisessa ja visuaalisessa kokonaisuudessa analogian artistin oman kokemushistorian ja taiteellisen tuotannon välillä. Haastatteluaineistossani Tiihonen (2021) avaa taustaa omalle artistiudelleen: ”Mullahan se koko homma lähti siitä, kun mä kuuntelin jenkkiräppiä niin mä ajattelin, että tämä on cool ja mäkin haluan räppäillä. Se oli joku ihan lähtökohtanen tahtotila, joka tuntuu hyvältä. [-] Aluksi mä koitin räppäillä muiden biisien päälle niitä juttuja, mitä mä olin kirjottanu. Se tapahtu ihan yksin omassa huoneessa sillon, kun asuin vielä kotona vanhempien kanssa.”

Musiikkivideo tarjoaa keskeisen tulkintavihjeen kertosaakkeen apostrofiselle puhuttelulle, joka on runoudessa keskeinen figuuri puhuteltavan esittämiseen siten, että kohde on poissa ollessaan jollain tavalla läsnä (ks. Hosiaisuus 2016, 66): ”suljen silmät, kuvittelen et lennän / mun täytyy luottaa ja antaa vaan mennä / vaikka en tiedä, haluatko sä enää / mut jos sä tahdot, niin kauan tää elää / vien tän ääri rajoille, ääri rajoille / vien tän ääri rajoille, sua varten”. Poeettinen ja visuaalinen kokonaisuus rakentaa merkitystä taiteellisen ja asenteellisen perinnön jättämisestä tulevalle (räpin) sukupolvelle ja mahdollistaa lähtökohdaksi tulkinnan, jossa rakkaus taiteenlajia kohtaan on laajemmin elämään merkityksellisyyden kokemusta tuottavaa. Affekteja taiteellisessa luovuudessa filosofian tieteenalalla tutkiva Saarinen (2021, 1–2) esittää, että useiden välillisten positiivisten seurausten lisäksi taiteilija tekee taidetta ennen kaikkea tunteakseen: kokeakseen elämäntuntoa, luovuutta ja vapautta realiteettien rajoituksista sekä tullakseen osalliseksi jostain merkityksellisestä. Taiteen tekemisen tavoitteena voi olla tietyn objektin tuottamisen sijaan tai ohella prosessin affektiivinen lopputulos: luova kokemus itsessään. Näkökulma on osin taiteen ekspressionistista teoriaa vastaava: siinä taide katsotaan taiteilijan tunteiden ilmaisemiseksi niin tietoisella kuin tiedostamattomallakin tasolla. (Ks. Saarinen 2021, 1–2; 5.) Näkökulma yhdistyy Cheekin musiikkivideoissa rakentuvien merkityksiin ja myös tutkimukseni haastatteluaineistoihin, joissa korostuu taiteilijuutta taustoittavien affektien pohdinta:

Mä mietin sitä, miksi vaikka maalari maalaa, että maalaako se toisille vai itselleen. Ja mä kelasin et se maalaa... se ilmaisee omaa asiaansa, josta muutkin voi sitten saada jotain. [-] Jos se ei ole tarkkaa tilaustyötä, kuten musiikki ei lähtökohtaisesti ole, niin se tekijä ilmaisee itsensä ja laittaa ulos sen oman tulkintansa eikä välttämättä yritä mitään muuta siinä saavuttaakaan. Tai voi se haluta saavuttaa maalaamalla tai kirjottamalla jonkun hienon jutun... totta kai sä voit haluta saavuttaakin, mutta sä joka tapauksessa tuot sen sun oman jutun, laitat ulos sen oman asiasi, josta jengi voi ottaa resonointia. (Tiihonen 2022.)

Tiihosen (2022) mukaan itseilmaisun lisäksi taide on aina kommunikaatiota vastaanottajien kanssa. Myös ”Ääri rajoille”-videon kokonaisuus heijastaa

Kuva 1. Cheekin "Ääri rajoille"-videon avaa kohta, jossa huoneen seinällä korostuu juliste. Sen kautta aukeaa videon toinen tarinalinja. Kuvakaappaus "Ääri rajoille"-videosta (2014) Liiga Musicin YouTube-kanavalta.

Saarisen (2021, 4–5; 9) kuvaamaa taiteilijuuteen liittyvää tarvetta saavuttaa merkityksellisiä kontakteja yksilön ja ympäristön välillä. Saarisen (2021, 4–5; 9) mukaan yksilöllinen kokemushistoria vaikuttaa keskeisesti siihen, mitä taiteilija etsii taiteessaan ja miten hän sen saavuttaa. Usein taiteen kautta tarjoutuu mahdollisuus reflektoida, vahvistaa tai muotoilla uudelleen kokemusta omasta minuudesta, omasta osasta maailmassa sekä inhimillisesti perustavista teemoista, kuten elämän merkityksellisyyden tunteesta ja resonanssista (mt.). Tulkitsen mainittuja määreitä myös laajemmin eksistentiaalista rakkautta edustavina tavalla, jota myös "Ääri rajoille"-sanoitus toistuvasti kiteyttää: "mun täytyy luottaa että nää siivet kantaa / musiikki kuljettaa kun koko elämän sille antaa" ja "meen niin ääri rajoille, että mun pääni hajoilee / tiedän et mun paikka maailmas on antaa ääni sanoille" sekä "mä vannon antavani kaiken sille että tää skulaa / tää on kestävä, sitä ei pysty estämään kukaan".⁶

Cheekin poetiikassa ja etenkin musiikkivideoissa korostuu piirre, jossa teos vihjaa kokonaisvaltaisempia tulkinnan konteksteja. Tästä näkökulmasta "Ääri rajoille"-video tarjoaa keskeisen tulkintavihjeen, kun videon edetessä artisti ikään kuin pakenee huoneen seinällä näkyvän julisteen rajaamista kehyksistä ja jatkaa rinnakkaista, sittemmin ensisijaiseksi nousevaa tarinalinjaa luontokuvaston keskellä. Sovellan tulkinnassani kontekstoivan kehyksen teoriaa (engl. *contextual frame theory*), joka tarkoittaa mentaalista mallia kunkin kontekstin tarjoamista olosuhteista. Se rakentuu teoksen ja vastaanottajan yhteisvaikutuksesta säilyttäen kuitenkin teoksen autonomiaa: vastaanottaja aktivoi erilaisia tulkinnan kehyksiä mutta itse teos vihjaa tarvittavat kehykset. (Ks. Stockwell 2020, 198.) Stockwellin (2020, 199) mukaan hahmon kehyksestä irrottaminen ennustaa toiseen kehykseen sitomista: narratiivin edetessä eri kontekstit liikkuvat ensisijaisen fokuksen asemaan ja muuntavat tulkinnan kehystä. Sitomisen ja irrottamisen liike voi heijastaa myös liikettä hahmon muistojen, uskomusten ja mahdollisuuksien välillä. Narratiivi voi sisältää useita versioita samasta hahmosta, ja tulkinnalle on keskeistä, että vastaanottaja seuraa hahmon erilaisia mielen tasoja ja niiden tuottamaa muutosta. (Stockwell 2020, 200.)⁷

Hawkins ja Richardson (2007, 606–607) esittävät, että musiikkivideo on mahdollisuus esittää henkilökohtaista narratiivia: kertomusta, jonka artisti

6 "Ääri rajoille"-sanoitus sisältää intratekstuaalisen viittauksen varhaisempaan tuotantoon ja luo Cheekin poetiikalle ominaisen merkitystä vahvistavan toiston rakenteen. Jo Cheekin kappale "Eri jengin heiniä" (2007) sanoittaa: "mä oon valmis menee tän kans ääri rajoille / taas viikoittain tekstii, mun on saatava ääni sanoille". Kappaleen ajankohtainen intertekstuaalinen jatkumo taas toteutuu kiinnostavasti rap-artisti Sexmanen eli Max Senen kappaleessa "Ääri rajoille II" (2023), joka perustuu alkuperäiskappaleen sampleen ja sille dialogiseen sanoitukseen taiteenlajiin sitoutumisesta.

7 Populaarikulttuurin ilmiön kohdalla havainnollinen on immersion käsite, joka kuvaa vastaanottajan voimakasta samaistumisen kokemusta tekstimaailmaan. Moniulotteisen henkilöhahmon lisäksi immersiota edistää reaali-maailmaa muistuttava mutta monitasoinen tekstimaailma, joka korostaa samaan aikaan autenttisuutta ja kompleksisuutta. (Ks. Stockwell 2020, 194–198.) Tutkimuskokonaisuuteni perusteella piirteet ovat ominaisia Cheekin poetiikalle ja voivat avata niiden saavuttamaa tunnepitoista vastaanottoa ja laajaa suosiota. Poikolainen (2015, 11–22) tarkastelee Cheekin artistiutta ajankuvaisena referenssinä suomalaisen musiikkifaniuden tutkimukses-saan.

Kuva 2. "Ääri rajoille"-videossa keskeisen symboliikan luo tuhoutunut lentokone, jonka luota Cheek aloittaa lipun kuljettamisen vuoren huipulle subliimin luontokuvaston keskellä. Kuvakaappaus "Ääri rajoille"-videosta (2014) Liiga Musicin YouTube-kanavalta.

kertoo itsestään merkityksellistääkseen elämänsä tapahtumia. Musiikkivideossa henkilökohtainen narratiivi on reflektiossa muodostuva rekonstruktio. Merkityksellistämällä valitsemansa tapahtumat keskeisiksi ja ohittamalla toiset, kertoja luo itselleen ja toisille tulkinnallisen viitoituksen (engl. *navigational beacons*) menneistä ja tulevista tapahtumista. Musiikkivideon mahdollistama henkilökohtainen narratiivi on siten vahvasti performatiivinen. (Mt.) "Ääri rajoille"-videon poeettisessa ja visuaalisessa kokonaisuudessa konkretisoituu Cheekin tuotannolle leimallinen asenne, jossa taiteenlajiin kohdistuva rakkaus saa rikkomaan kategorioiden rajoja. Kuten kappale sanoittaa: "rohkeus ei oo sitä ettei pelota / vaan et uskaltaa hyppää, vaik ei tiedä selviikö elossa". Teknisesti musiikkivideon ratkaisu mahdollistaa kaksi tarinalinjaa: luonnon armoilla ääri rajoja tavoittelevan Cheekin ja pojan yksinäiseen huoneeseen sijoittuvan analogisen tarinan omaan asiaan uskomisesta. Tulkitsen valittujen tapahtumien kokonaisuuden korostavan taiteenlajiin kohdistuvaa rakkautta ja sen tuottamaa elämän merkityksellisyyden tunnetta myös resonanssin ja jatkuvuuden kautta.

Tuhoutunut lentokone Cheekin taustalla luo voimakasta symboliikkaa yhdistettynä kappaleen sanoitukseen: "suljen silmät, kuvittelen et lennän / mun täytyy luottaa, ja antaa vaan mennä" ja "meen niin ääri rajoille, että mun pääni hajoilee". Kohtaus havainnollistaa taiteilijuuden kaksoisroolia ja ambivalenttia taiteenlajiin kohdistuvaa rakkautta, joka johtaa matkan varrella myös kolhuihin.⁸ Taiteilijuuden kaksoisroolissa positiiviset ja negatiiviset asiat ovat usein läsnä samaan aikaan, mikä vastaa kuvausta resilienssin paradoksaalisesta perustasta. Artikkelissani resilienssi merkitsee laajasti mielen voimavaroja haastavissa tilanteissa, joissa lopputulema voi negatiivisissa oloissakin olla odotettua positiivisempi. (Ks. Masten 2001; Poijula 2020.) Tulkinnassani taiteenlajiin kohdistuva rakkaus voi toimia vastaavasti resilienssin resurssina tarjoamalla merkityksellisyyttä (ks. Travis 2012, 144–146, 148). Ambivalentin rakkauden reflektio edustaa myös laajemmin resilienssiin liittyvää eksistentiaalisten teemojen pohdintaa (ks. Poijula 2020, 198). Itse sanoitus (kuten kaksi seuraavaakaan) ei suoraan nimeä rakkautta: sen voi tulkita olevan jopa "suuri sana tuhlattavaksi".⁹

8 Teema nousee ajankohtaiseksi rap-artisti Costin eli Tuomas Kostiaisen albumilla *Limbo* (2022), jolla Jare Tiihonen on mukana *spoken word* -intron muodossa: "se limbo missä oot, on tila nykyhetken ja sun unelmien välissä / utopistinen näkemys oman mielen rajattomuudesta voi tehdä hulluks / ainut tapa päästä pois sieltä on konkretisoida se visio / oot sä valmis siihen mitä se vaatii / oot sä valmis uhraamaan kaiken ja tekemään enemmän kun muut / jos sä pystyt kuvittelemaan sen, se on tehtävissä / mut sun koko fokus pitää suunnata sinne mihin sä oot menossa / se tulee satuttamaan, se saattaa rikkoa sut matkalla / kaikella on hintansa, kolikolla on molemmat puolet / se matka ei oo kaikkia varten ja moni jättää sen kesken / kuka sä oot, onko sulla se mitä se vaatii / sen aika näyttää". Costin albumi rakentuu intron teemaa koherentisti reflektioivaksi kokonaisuudeksi.

9 Sanana rakkaus esiintyy Cheekin sanoituksissa verrattain harvoin. Havainnollinen esimerkki on kappaleessa "Mä en nää rakkautta" (2010), joka käsittelee rakkautta autenttisuuden näkökulmista: "mä en nää rakkautta tässä kaupungissa / en aitoutta, tyhjää pintaa vaan / mä en nää rakkautta tässä kaupungissa / vaikka ne hymyilee, ne saattaa puukottaa". Samalla albumilla kappale "Jippikayjei" (2010) käsittelee taiteenlajiin sitoutumisen intensiteettiä: "tää on voittajille, niille jotka antaa kaiken / Rocky Balboa – Eye of the Tiger / se vaatii rakkautta, hulluutta, draivia / kaikki likoon vaan vaik se suuttas kaikkia".

”Ääri rajoille”-videossa rakentuvaa resonanssin ja jatkuvuuden merkitystä korostaa kauttaaltaan subliimi luontokuvasto, jossa artisti asettuu suurine tavoitteineen samaan aikaan pieneksi osaksi universumia. Visuaalisina elementteinä musiikkivideota hallitsevat jylhät vuoristojen ja vesistöjen maisemat, joiden keskellä pääosassa on Cheekin yksinäinen hahmo. Kuvasto on ominaista subliimille ilmaisulle (ks. Weiskel 2019, 14–16; 40), joka on ollut taiteenfilosofisen keskustelun kohteena vuosisatojen ajan. Weiskel (2019, 4–6; 22–26; 87) käsitteellistää subliimin muun muassa Kantin ja Burken mukaan: laajasti määritellen se ilmentää loputonta ja ääretöntä – jotain, jota ei voi täsmällisesti määrittellä ja joka liittyy ihmisen käsityskyvyn rajoja lähestyvään, samaan aikaan kauhistuttavuuden ja kutsuvuuden elementtejä sisältävään tunnekokemukseen usein luonnon tai taiteen parissa.

Sanoitus korostaa omaan asiaan uskomista ja taiteenlajiin sitoutumista haasteista huolimatta: ”kun marssii joukon kärjessä, vastatuuli on suuri” ja ”mun duuni on cooli, suuri on suuni / mutta mut on tuonut tänne jokin muukin kuin tuuli”. Ympäristöt ovat rap-estetiikan megalomaanisuudelle ominaisesti jopa elokuvallisia, mutta muutoin tavanomainen rap-dominanssia ja materiaalisia seikkoja korostava (usein esimerkiksi autoille, kengille ja erilaisille klubikulttuurin elementeille rakentuva) rap-estetiikka on musiikkivideossa vähäistä (ks. Rehn 2005; Bradley 2017, 115; Balestrini 2019). ”Ääri rajoille”-videon minimalistinen värimaailma ja selkeälinjainen estetiikka korostavat pikemminkin kaiken turhan riisumista ja palaamista olennaisen äärelle. Tunnekokemusten käsitteleminen luontokuvaston keinoin korostaa niiden universaalia ja kohtalonomaistakin luonnetta.

”Ääri rajoille”-video päättyy vuoren valloittamisen käsittemetaforalle (ks. Stockwell 2020, 123–126), jossa Cheek kuljettaa Liiga Musicin lipun vuoren huipulle subliimin luontokuvaston keskellä. Cheekin poistuessa kuvasta viimeiseksi visuaaliseksi elementiksi nousee avarassa vuoristomaisemassa yksin lentävä kotka, joka luo mielikuvaa oman kehyksensä voittajalajista. Tulkitsen loppukohtauksen symboloivan myös Saarisen (2021, 1–12) mainitsemia taiteilijuutta motivoivia realiteeteista vapautumista ja oman osan hah-

Kuva 3. ”Ääri rajoille”-videon visuaalisuus perustuu vaikuttaviin vuoristomaisemiin, joiden keskellä korostuu artistin yksinäinen hahmo. Kokonaisuus yhdistyy taiteenfilosofiassa subliimin käsitteellä kuvattuihin tunnekokemuksiin. Kuvakaappaus ”Ääri rajoille”-videosta (2014) Liiga Musicin YouTube-kanavalta.

mottamista laajemmassa eksistentiaalisessa kokonaisuudessa. Musiikkivideon taiteenlajiin kohdistuvalle rakkaudelle rakentamaa merkitystä (ja subliimin käsitettä) lähestyy valtamerikokemuksen (engl. *oceanic feeling*) käsitteellä kuvattu tunnetila. Se kuvaa kokemusta, jossa taiteilijan ja taiteen rajat ikään kuin sumentuvat ja taiteilijuus koetaan sisäisenä välttämättömyytenä. Se tarjoaa tunteen ikaikaisuudesta, alkuvoimasta ja yhteydestä vaikeasti sanoitettavaan rajattomaan substanssiin. Alkuaan Freudin esittämän käsitteen kuvaamiseen on rinnastettu myös ekstaattisen kaltaisia täyden elämäntunnon tuottavia flow-kokemuksia. (Ks. Weiskel 2019; 6; 138; 155; Saarinen 2021, 9–11; 73–77.)

Kokonaisuutena musiikkivideoissa rakentuvat merkitykset havainnollistavat asetelmaa, jossa taiteenlajiin kohdistuva rakkaus yhdistyy affekteihin taiteellisessa luovuudessa ja resilienssille keskeiseen merkityksellisyyden kokemukseen. Resilienssin perusta on usein merkityksellisyyden kokemukseen liittyvä sammumattoman toivon näkökulma, jota edistävät esimerkiksi itseymmärrys, tavoitteellinen tunnepohjainen sitoutuminen ja henkilökohtaisesti tunnistetut arvot (ks. Masten 2001; Poijula 2020, 28–30). Vastaavien teemojen voi tulkita havainnollistuvan ”Ääri rajoille”-videossa. Juuri taiteilijuuden alueella vaikeatkin kokemukset voivat olla avuksi tavoitteiden saavuttamisessa ja luova prosessi voi olla merkittävä elämän voimavara: kyky nauttia prosessista (rakkaus taiteenlajia kohtaan) voi tuottaa resilienssiä ja ulottua taiteesta kokonaisvaltaisemmin ajatuksiin, asenteisiin ja uskomuksiin (ks. Travis 2012; Poijula 2020, 119).

Rap on runoutta, mutta lukemisen sijaan se kuunnellaan useimmiten musiikkillisena tuotantona, jossa myös äänielementit osallistuvat aina merkitysten rakentumiseen (ks. Kainulainen et al. 2018). Artikkelini aineistoksi valitsemisani kappaleissa korostuu riimitekniisten rap-sanoitusten yhdistyminen myös pop-piirteiseen musiikkiliseen taustaan, mikä on Cheekin artistiuran viimeisten vuosien tuotannolle ja myös laajemmin viihteelliselle räpille ominainen piirre.¹⁰ Röpissä kokonaisuus perustuu usein tiedollisten ja tunteellisten vaikutusten ohella myös keholliseen resonointiin (engl. *entrainment*) (Bradley 2017, 185; kehollisuudesta musiikkivideoissa ks. myös Hawkins ja Richardson 2007). Musiikkilisen taustan ohella musiikkivideoita hallitsee keskeisenä instrumenttina ihmisääni ja sen flow eli tempoon, ajoitukseen ja yksilöllisiin prosodian elementteihin nojaava tunnusomainen rytmi suhteessa biittiin (Bradley 2017, 5–7). Musiikkivideoiden affektiivisuus rakentuukin myös Cheekin tunnistettavalle äänelle ja huolelliselle artikulaatiolle. Röpön poetiikan kokonaisvaltainen kehollisuus korostuu Cheekin musiikkivideoissa: keskiöön nousevat toistuvasti lähikuvina intensiiviset katsekontaktit ja autenttisuutta korostava monipuolinen elekieli iloisten ja surullisten tunteiden ilmaisemisessa. Usein rap-tuotannot aktivoivat vastaanottajaa ja rakentavat merkityksiä monitasoisesti ääntä, sanaa ja kuvaa yhdistellen (Bradley 2017, 199), mikä havainnollistuu myös Cheekin musiikkivideoissa.

Sä huudat: Ambivalenttia rakkautta lajiin

”Sä huudat” -video alkaa edellisen tavoin vaikuttavan luontokuvaston keskellä, missä Cheek esitetään erakoituneena autiomaahan. Rap-konventioista korostetusti poikkeava artistin ulkoasu, telttamajoitus ja kiveen hiilellä piirretty kirjanpito ajan kulumisesta korostavat primitiivisinä elementteinä irrallisuutta artistiuden kehyksestä. Sanoitus kuvaa taiteeseen sitoutumisen ja merkityksellisyyden kokemuksen paradoksaalisia tunteita: ”oli pakko ka-

10 Röpissä myös biitin eli musiikkilisen taustan tuottajilla on keskeinen rooli. Artikkelini aineistona olevien kappaleiden tuottajia ovat Jare Tiihosen lisäksi RZY eli Antti Riihimäki ja MMEN eli Juha-Matti Penttinen ja Ossi Riita.

Kuva 4. Cheekin ”Sä huudat” -videon alkuasetelmana on vaikuttava luontokuvasto ja artistin yksinäinen hahmo. Kokonaisuus reflektoi taiteenlajiin kohdistuvaa rakkautta nostamalla esiin ristivedon irrallisuuden ja kuulumisen välillä. Kuvakaappaus ”Sä huudat” -videosta (2015) Liiga Musicin YouTube-kanavalta.

tella kaukaa, lähdin maailmalta hakemaan rauhaa / sairastuin koti-ikävään, siis eiköhän taas aleta naulaa” ja ”mä oon kiertäny palloo etsien Jaree / mutta tuntuu et samalla tavallaan meen ite haneen”.

Subliimin luontokuvaston jälkeen musiikkivideo siirtyy materiaalsen rap-estetiikan maailmaan, jossa korostuvat esimerkiksi autojen ja ulkoasujen elementit. Video yhdistää räpille tyypillisesti kokonaismerkityksen rakentamisessa realistisia yksityiskohtia ja voimakasta symboliikkaa (ks. Bradley 2017, 136; Balestrini 2019). Visuaalinen kokonaisuus lähestyykin Bradleyn (2017, 136) kuvaamaa räpille ominaista kohotettua realismia (engl. *heightened realism*), jossa mielikuvien rakentaminen heijastaa vapauden tavoittelemisen eetosta.¹¹ Tulkitsen kehysten vaihtamisen ja kaksijakoisen liikkeen erilaisten maailmojen välillä heijastavan myös hahmon muuttumisen ja arvomaailmojen reflektiota (ks. Stockwell 2020, 199–200). Hawkins ja Richardson (2007, 614) esittävät, että henkilökohtaisen narratiivin käsite selittää etenkin erilaisten (usein osin liioittelevien ja sankarillisten) hahmojen soveltamista musiikkivideoissa. Ne tarjoavat kerronnallisen mekanismin, jolla voi reflektoida fragmentaarisuutta ja olla samaan aikaan ”yksi ja monta”. Hahmoja voi omaksua osin huumorin keinoin, mutta samalla ne voivat ilmaista keskeisiä ääneen lausumattomia intentioita. Erilaiset hahmot palvelevat performatiivisuutta, joka mahdollistaa neuvottelun ”hahmollisuuden ja todellisuuden” rajapinnoista. Tämä kerronnallinen mekanismi voi paljastaa intentioista jopa enemmän kuin suoran tunnustukselliset strategiat (mt.), mikä luonnehtii myös Cheekin poetiikassa korostuvaa toisilleen vastakkaisten kehysten soveltamista.

Cheekin musiikkivideoiden ilmaisun kautta rap asettuu myös traditionaalisen taiteenfilosofisen keskustelun jatkumoon: voiko taidetta tuottaa vain vapaan luovuuden virtana vai myös suunnitelmallisia tavoitteita seuraten. Cheekin tuotanto mahdollistaa tulkinnan, jossa näkökulmat rakentavat synteesin: molemmat voivat liittyä taiteenlajiin kohdistuvaan rakkauteen tavalla, jota myös Bradley (2017, 164–165) kuvaa globaalisti räpille ominaiseksi lähtökohdaksi. Historiansa alussa rap on ponnistanut rakenteellisesti haastavista oloista, joissa tavoitteena on usein ollut altavastaaajan voimaantuminen sekä

11 ”Keinu”-musiikkivideo (2015) havainnollistaa vastavaa rap-estetiikkaa: subliimia luontokuvastoa sekä visuaalisuutta korostavia autoja ja ulkoasuja. Sanoitus taiteeseen sitoutumista seuraavista huipusta ja kuiluista sekä videon uhkapelimetafora havainnollistavat varsin konkreettisesti Saarisen (2021, 119–120) kuvaamalla tavalla taiteilijuutta prosessina, joka ”ottaa ja antaa”.

taidetta että taloudellista toimijuutta tuottamalla (ks. Rehn 2005; Miettinen & Salminen 2019, 465–466). Tästä näkökulmasta asemoin artikkelissani viih-teellisen räpin tarkoituksellisesti taiteenlajiksi haastamalla jakoa taiteellisen ja kaupallisen kulttuurin välillä (taiteellisuuden ja kaupallisuuden vastakkain-asettelun purkamisesta laajemmin ks. Hiltunen 2021.)¹² Cheekin musiikkivideoissa ”materiaalinen kimallus” nostaa räpille ominaisesti eksplisiittisesti esiin talouden tematiikan, mutta edustaa samalla harkitun visuaalista estetiikkaa. Estetiikan affektiivisuutta korostavat musiikkivideon värimaailmassa toistuvat punainen ja musta: ilmaisuvoimaiset intohimon ja kuoleman värit, jotka seuraavat johdonmukaisesti kappaleen teemalle rakentuvan *Alpha Omega* -albumin (2015) ja konserttikiertueen visuaalisissa elementeissä. Musiikkivideoissa esiin nousevasta materiaalisesta estetiikasta huolimatta kappale rakentaa jo sanoituksen alussa teemaan ristiriitaisen suhteen:

[--] mä oon tuhlannu tonneja juhlintaan
kuskannu blondeja mun himaan
vaik siitä sen pysyvämpää onnea tuskin saan
kukin täällä velloo omalla tavalla tuskissaan
mä kaipaen uusintaa, jokin mut lavalla uudistaa
tähän elämään jää puoliks tahtomattaan kiinni
illan pimeinä tunteina kelaan et kai pakko tappaa Cheeki [--]
("Sä huudat" 2015.)

Visuaalisilla ja poeettisilla keinoilla tuotettu kaksijakoisuus on laajemminkin ominaista musiikkivideoille (ks. Hawkins ja Richardson 2007, 620–621). Cheekin musiikkivideoissa taiteenlajiin kohdistuvalle rakkaudelle rakentuvat diskurssit keskittyvät usein itseristiriitojen käsittelemiseen: poeettisiin ja visuaalisiin kuvioihin, jotka yhdistävät ainakin näennäisesti toisilleen vastakkaisia merkityksiä. Artistin kaksoisroolin käsittelemistä korostaa kaksijakoinen kertosäe, jossa keskustelun osapuoliksi voi tulkita lopulta samaan eksistenssiin kietoutuvan yksityishenkilön ja artistin: ”sä huudat / että sä oot hukas ilman mua / enkä mä oo kukaan ilman sua / tuu takas kotiin”. Sanoitus palaa tois-

Kuva 5. ”Sä huudat” -video nojaa osin materiaaliseseen rap-estetiikkaan, jossa korostuvat visuaaliset autojen ja ulkoasujen elementit. Sanoitus rakentaa artistirooliin kuitenkin ambivalentin suhteen. Kuvakaappaus ”Sä huudat” -videosta (2015) Liiga Musicin YouTube-kanavalta.

12 Ajankohtaisista rap-artisteista esimerkiksi Ibe eli Ilmari Kärki käsittelee teemaa metarunollisesti albumeillaan *NON2EN2E* (2022) ja *ViO* (2022). Esimerkiksi intertekstuaalisen kappaleen ”Cheek” (2022) voi tulkita refleктоivan (kaupallisen ja taiteellisen kontekstin) artistiroolin ristiriitoja: ”väiillä mä mietin oonko muut-tunu hirviöks / kun nälkä on silmitön / ja silti ne sanoo kiltiks / en todellakaan enää oo niin vilpítőn / mä haluan vaan tehdä massit ja kadota / sit lupaan lopettaa juomisen kun ei janota / puhelen itelleni kun sanotan / nautintoaineilla mieltäni hallitsen ja hajotan / olo kun Monopolin pelinappulalla / rati riti ralla, tääl on ikuinen halla”.

tuvasti samaan ristivetoon kahden ulottuvuuden välillä: ”mä kaipaen takas sun luo, sinne missä mun hyvä on / mun sydän on siellä, missä mun koti on”. Materiaalisen rap-estetiikan alueella keskeisiä tulkintavihjeitä tuottavat myös tarkennukset esimerkiksi Cheekin takin selkämkyksen freedom-sanaan. Teemaa jatkaa keskeiseen rooliin nouseva auto ja sen kautta korostuva liike, jonka tulkitsen suuntautuvan samaan aikaan jotain kohti ja jotain pakoon. Vastausten sijaan merkitykseksi nousee pikemminkin tämän paradoksin olemuksellisuus, kuten sanoitus toteaa kuvaamalla elämää, ”johon jää puoliks tahtomattaan kiinni”.

”Sä huudat” -sanoitus edustaa myös Cheekin tuotannolle ominaista affektiivisen intiimiä omaelämäkerrallisuutta.¹³ Se käsittelee itseristiriitaa, jossa positiiviset ja negatiiviset asiat ovat läsnä toisiinsa kietoutuen. Samalla se pohtii artistin kaksoisroolia, jossa menestys ja menetyks (kuten julkisuuden paineet ja ihmissuhteiden haasteet) luovat loputtoman ambivalenssin ja sille pohjaavan ristiriitaisen poetiikan (ks. Shaffer 2011). Kaksijakoisuuden reflektiota korostaa myös sanoitus: ”ne räpsii salaa kuvia ja nettiin ne panee / ja sieltä Chekkonen päätyy taas lehtien kanteen / Jare sitä, Jare tätä, Jare, Jare, Jare, Jare / panee sitä, panee tätä, Jare, Jare, Jare, Jare”. Affektiivinen kieli ja korostettu toisto toimivat tulkinnassani pikemminkin metarunollisena elementtinä ja tuottavat samalla rap-dominanssille käänteistä merkitystä. Tätä korostaa musiikkivideon ratkaisu esittää artisti säkeiden kohdalla yksin karussa huoneessa ja avarassa autiomaassa. ”Sä huudat” -video havainnollistaa Cheekin tuotannolle laajemmin ominaista ilmaisutapaa: merkitykset rakentuvat osin liioittelevalla ilmaisulla, joka yhdistyy paradoksaalisesti itsereflektoivaan ja melankoliseen kerrokseen. Tämäkin sanoitus pohjaa osin henkilökohtaisiin menetyksiin, joiden vuoksi taiteenlajiin sitoutuminen tulee haastetuksi ja rap-dominanssin rinnalle nousee haavoittuvuus: ”faija löydettiin pilkiltä haalarit jäässä / mä väsyin omaan namaani, dogasin naamari päässä”.

Rap-konventionaaliselle materiaaliseen estetiikalle kontrastia rakentavat juuri kohtaukset, joissa Cheek räppää kappaletta yksin karun minimalistisessa huoneessa. Kohtausten vakava elekieli kertoo ristiriitaisista tunteista. Keskeisen tulkintavihjeen tarjoaa (edellisen videon tavoin) keskiöön nouseva vesielementti ja etenkin kasvojen peseminen, jolla on vahvaa symboliikkaa ikaikaisissa mytologioissa esimerkiksi jonkin eksistenssin alkamisen ja loppumisen rajana. Vastaavista näkökulmista veden rooli korostuu jonkinlaisena vapauden metaforana jo edellisen ”Ääriajoille”-videon subliimissa luontokuvastossa, jossa virtaavat vesiputoukset ja avarat merimaisemat ovat keskeisessä roolissa. Kokonaisuutena ”Sä huudat” -videon visuaalinen ilmaisu liikkuu karusta huoneesta ja avarasta autiomaasta julkisuuden parrasvaloihin ja materiaalisen rap-estetiikan maailmaan: toisilleen vastakkaiset kehykset reflektoivat jälleen myös taiteenlajiin kohdistuvan rakkauden kaksijakoisuutta.

Sanoituksessa korostuu räpin perustaviin ilmaisukeinoihin kuuluva tekniikka assonanssin eli samoille vokaaleille rakentuvan äännetoiston tehostama multiriimi (ks. Bradley 2017, 50; Miettinen & Salminen 2019, 59–69), joka ulottuu pelkkien säkeen päättävien riimiparien sijasta systemaattisesti useiden säkeiden jaksoihin: ”jossain matkalla olin hukannu kartan takas himaan / sit sä kuiskasit ja muistutit et mun on palattava skrivaa / jalkaan panna filaa ja taas ravattava kisaa / ilman salattavaa napattava rima ja vallattava tilaa”. Poeettinen ja visuaalinen kokonaisuus korostaa taiteenlajiin kohdistuvaa intohimoa ja kilpailullista ulottuvuutta: musiikkivideossa säkeisiin yhdistyy vahvaa tunnetilaa ja jopa aggressiota heijastava kohtausta, jossa Cheek räpätesään esimerkiksi kumoa tuolin huoneen lattialle. Haastatteluaineistoissani

13 ”Sä huudat” -kappale on ensimmäinen single *Alpha Omega* -albumilta, jonka julkaisua edelsi vuoden tauko Cheekin artistiuralla. Taukoa edelsi nousu suomalaisen populaarikulttuurin suurimmaksi artistiksi, menestysalbumit *Sokka irti* (2012) ja *Kuka muu muka* (2013), *Vain elämää* -televisioformaattiin osallistuminen (2012), historialliset jäähallikiertueet, stadionkonsertit ja laaja (ulkotaiteellinen) mediahuomio. (Ks. Niva 2015; Aaltonen 2016.)

Tiihonen (2021) korostaa, että hänen intohimonsa sanoittamisessa liittyy keskeisesti juuri räpille ominaisiin piirteisiin, jotka mahdollistavat kilpailullisen asenteen itseen, toisiin ja kielen reunaehtoihin:

Mulle ihan ehdoton mc-ydin on se, että kirjottaa vähän monimutkasemmin. Vaikka riimi ei oikeestaan saa olla keskeisin asia vaan se, mitä tarinaa sä kerrot on keskeisin, mutta se riimitekniisyys on kans, eli miten sä rimmaat sen. [--] Paras verse on sellanen, missä sä puuet sanoiksi kaiken sen asian, mitä sä haluat sanoa, mutta silti se on monimutkasesti kirjoitettu. Siinä on sisältö ja tekniikka, sillai mä nään hyvän biisin, et miksi sä et kirjottas sinne ne molemmat.” (Tiihonen 2021.)

Saarisen (2021, 6) mukaan tunnekokemuksen saavuttamisen keskeinen rooli taiteilijuudessa ilmenee usein jonkinlaisena periksiantamattomuutena: taiteilijuudelle on tyypillistä palata positiiviseen tunteeseen omaa tehtävää kohtaan siihen sisältyvistä negatiivisista tunnekokemuksista huolimatta. Saarinen (2021, 10–11; 101–120) liittyy taiteilijuudelle keskeisiin affekteihin myös kokemuksen asian tavoittamisesta oikein (engl. *getting it right*), joka voi tuottaa paradoksaalisistakin tunnetiloista harmoniaa, resonanssia ja merkityksellistä yhteyttä yksilön ja ympäristön välillä. Käsitteeseen liittyy kaksoisrakenne: se edellyttää, että taiteilija tuntee teoksen ilmaisevan kulloinkin tavoittelemansa piirteet omasta kokemusmaailmastaan sekä sitä, että tavoite yhdistyy omaan eksistenssiin jollain kokonaisvaltaisemmalla tasolla. (Ks. Saarinen 2021, 10–11; 101–120.) Saarisen (2021, 101–102; 115–116) mukaan vaikeasti sanoitettava asioiden oikein tavoittamisen ilmiö on tunnistettavissa tunnetason resonanssina: kokemuksena, jossa kaksi objektia heijastaa dialogisesti toisiaan ja tuottaa jonkin kolmannen tavoittelemisen arvoisen ulottuvuuden. Vastaava resonanssin puuttumisen tai tavoittamisen teema havainnollistuu myös haastatteluai-neistoissani. Se kuvaa myös Tiihosen (2021) omaa näkökulmaa taiteilijuuteen tuotannolle analogisella tavalla. ”Jostain korkeammalta annetun lahjan” sijaan kokonaisuudessa korostuvat taidot ja niiden kehittämiseen sitoutuminen:

Kyllä mua on häirinny se, että tosi usein mun menestystä on pohdittu niin, että ei oo puhuttu mun musiikista ollenkaan. Vaikka puhuttas ihan bisneskielelläkin, niin kyllä se ydin pitää olla kunnossa. Sä et voi paskan päälle rakentaa toimivaa konseptia ja asioita, jotka kasvaa. Kyllä siellä alla pitää olla joku sisältö. [--] Enkä mä missään nimessä pidä itteeni minään jumalan maan päälle lähettämänä taiteilijana, sitä mä en yritä tässä sanoa ollenkaan, mutta mä oon aina tehny mun jutut niin hyvin kun mä oon osannu ne tehdä, niistä omista lähtökohdistani. Jostain syystä ne on resonoinu, eikä sitä asiaa voi jättää pois. (Tiihonen 2021.)

Myös ”Sä huudat” -video nostaa esiin taiteenlajiin sitoutumisen ja sen kaksijakoisuuden. Musiikkivideon loppukohtaus yhdistyy räpille globaalistikin ominaiseen ”kultaisen häkin” metaforaan: kohtauksessa olemukseltaan määrätietoinen nainen sulkee Cheekin häkkiin, jossa artistin kasvoille kohoaa paradoksaalisesti pakottoman onnellinen hymy. Merkitystä korostaa häkin ulkopuolella liikkuva alkuvoimaista dominanssia (ja toistuvasti oman kehyksensä voittajalajia) symboloiva leijona. Kappaletta kehystävän *Alpha Omega* -albumin kokonaisuus käsittelee korostetusti artistiuran positiivisia ja negatiivisia piirteitä ja jättää useita vastauksia avoimeksi – kokonaistulkinnassa korostuu pikemminkin juuri taiteilijuuden ambivalenssi.

Saarinen (2021, 10; 84–87) esittää, että juuri valtamerikokemuksen (engl. *oceanic feeling*) käsitteen kuvaama tunnetila voi auttaa taiteilijuuden kompleksisuuden hallitsemisessa. Usein tunnekokemuksen tavoittelu on jatkuvaa

kamppailua ääripäiden välillä (Saarinen 2021, 101). Taiteilijuus on lopputulokseltaan avoin dialoginen prosessi, joka ”ottaa ja antaa” mutta tuottaa elämäntuntoa ruokkivia autenttisuuden, resonanssin ja merkityksellisyyden kokemuksia (ks. Saarinen 2021, 119–120). Vastaava lopputulokseltaan avoin etsiminen havainnollistuu artikkelini aineistoksi valitsemisani Cheekin musiikkivideoissa ja muistuttaa myös kokonaisvaltaisempaa elämän merkityksellisyyden ja eksistentiaalisen rakkauden pohdintaa.

Enkelit: Riisuttua rakkautta lajiin

”Enkelit”-video on Cheekin artistiuran viimeinen ja edeltäviä esimerkkejä minimalistisempi tuotanto. Kun kahdessa aikaisemmassa musiikkivideossa korostuu dynaaminen liike, nyt ilmaisuvoima perustuu staattisuuteen, jonka taustalla liike on toisena tarinalinjana. Valtaosan ”Enkelit”-videosta Cheek räppää kappaletta avoimen kuution sisällä. Kuution sisäseinillä kulkee kronologisesti lapsuuden, nuoruuden ja aikuisuuden tapahtumia esittäviä *Veljeni vartija* -elokuvan kohtauksia, jotka ovat dialogisia sanoituksen kanssa. Elokuvan kohtaukset vaihtuvat toistuvasti myös koko ruudun kuvina ensisijaisen tarinan asemaan. Musiikkivideo yhdistyy jälleen Stockwellin (2020, 199–200) kuvaamaan kontekstiovien kehysten muuntamiseen: hahmon kehukseen sitomisen ja irrottamisen liike heijastaa etenkin liikettä henkilökohtaisten muistojen, uskomusten ja mahdollisuuksien välillä sekä liikkeen tuottamaa muutosta. Niukoilla visuaalisilla ratkaisuilla musiikkivideo luo moniulotteisen hahmon ja tulkinnan taiteenlajiin kohdistuvasta rakkaudesta. Suhteessa taiteilijuuteen kokonaisuudessa korostuu merkitys, jossa matkan varrella reflektoitu taiteenlajiin kohdistuva rakkaus on staattista, vaikka liike (reaalitodellisuudessa myös Cheekin koko artistiura) saavuttaa jonkinlaisen päätepisteen.

Kuva 6. Cheekin artistiuran viimeinen ”Enkelit”-video on minimalistinen tuotanto, jossa artistia kehystävän avoimen kuution seinille heijastuu elämäkertaelokuvan kohtauksia. Kuvakaappaus ”Enkelit”-videosta (2017) Liiga Musicin YouTube-kanavalta.

Tämäkään sanoitus ei suoraan nimeä rakkautta, mutta Cheekin tuotannon kronologiaan ja musiikkivideon visuaaliseen ilmaisuun kontekstoiden sen voi tulkita keskeiseksi teemaksi. Sanoitus rakentuu jälleen Cheekin tuotannolle ominaisesti apostrofiselle puhuttelulle, joka aktivoi vastaanottajan tulkinnan vapauden. Sanoitus on kuin erokirje rakastetulle, vaikka inhimillisen subjektin sijaan sen kohteeksi voi tulkita abstraktion (kuten hiphop-kulttuurin tai sen vastaanottajat). Elokuvesta nostetut kohtaukset korostavat erilaisia affekteja ihmissuhteissa, mutta sanoitus kertoo kokonaisvaltaisemmin taiteenlajiin kohdistuvasta rakkaudesta. Rakkauden teemojen kombinaatiosta rakentuukin Saarisen (2021, 4–9) kuvaama laajemmin eksistentiaalinen pohdinta yksilön suhteesta ympäristöön ja omasta osasta maailmassa. Tätä reflektiota havainnollistaa myös sanoitus:

[--] rakensin koko mun elämän sun ympärille
 innoissani esittelin ystäville
 tähän keinuun tahtomattasi köytit mut
 mut oon silti onnellinen että löysin sut
 ollaan tultu käsi kädessä läpi helvetin
 risteysissä me on seisty yhdessä ennenkin
 halaan sua, kivusta tekis mieli huutaa
 aina ennen on jatkettu samaan suuntaan [--]
 ("Enkelit" 2017.)

Kuution asetelma korostaa Cheekin tuotannolle ominaisesti myös sanoituksessa esiin nousevaa yksilön ja ympäristön suhteen problematiikkaa: artisti näyttäytyy konkreettisesti omaelämäkerrallisen kokemushistoriansa kehystämänä ja samalla sanoitus kuvailee sen realiteeteista irrottautumista. Hawkins ja Richardson (2007, 621) ehdottavat, että vastaava kaksoiskoodaus on musiikkivideoille keskeinen ilmaisukeino, joka samaan aikaan tuottaa ja tuhoaa merkityksiä. Suhteessa kaksoiskoodaukseen taiteilijan intentio tulee tulkituksi vastaanotossa ja siten aina laajemmassa kulttuurisessa kontekstissa. Kaksoiskoodaus tuottaakin usein ristiriitaisia mutta vastaanottajiin voimakkaasti vetoavia merkityksiä. (Mt.) Esimerkiksi "Enkelit"-kappaleessa sanoituksen havainnollistaman dekadenssin myötä taiteenlajiin kohdistuva rakkaus ilmenee affektiivisen kaksijakoisena:

[--] sitä vähemmän on happee mitä korkeemmalle lentää
 sä sanoit mennään, kovempaa, en pelkää
 lisäsin vauhtii noustiin taivasiin
 lucifer avas ovet bileisiin sairaimpiin
 aikamme bailailtiin aamuihin aikaisiin
 väsyin juhliin ainasiin, takasin haikailin
 mut ykkösluokan lippuu en kyenny downgreidaa
 enkä oiskaan halunnu tosissaan edes feidaa
 sä tuut jatkaan maailman tappiin, multa vaan loppu happi
 joku mua kovempi tyyppi ois voinu tottuaki
 miten menee ne tuli kyseleen multa
 juhlat oli juhlistu, annoin kyynelten tulla [--]
 ("Enkelit" 2017.)

Toisena hallitsevana asetelmana musiikkivideossa on artistin sijoittuminen televisioruuduista kootun korkean rakennelman päälle. Artistin asemointi vuoroin ison kuvaruudun sisälle ja usean pienen kuvaruudun päälle tuottaa kappaleen teemaa havainnollistavan kokonaisuuden ja hajanaisuuden ristive-

Kuva 7. "Enkelit"-videossa Cheek räppää kappaletta vaihtuvissa kohtauksissa kuution sisällä ja kuvaruutujen päällä. Ratkaisu tuottaa kokonaisuuden ja hajanaisuuden ristivetoa, jota myös sanoitus kuvailee. Kuvakaappaus "Enkelit"-videosta (2017) Liiga Musicin YouTube-kanavalta.

don. Ruuduissa vaihtuvat visuaaliset elementit ja myös "mitään esittämätön" kohina korostavat taustalla olevien tarinoiden moninaisuutta ja tilannetta, jossa niiden ohi voi nousta. Samaa korostaa kappaleen sanoitus: "vaikka nyt mun täytyy oppii päästää irti / muista et oon aina täällä silti". Tämäkin musiikkivideo soveltaa Cheekin tuotannolle ominaisia subliimin elementtejä, kun elokuvakohtausten välillä kuution seinille ja televisioruutujen kokoelmaan nousee kuvia avarasta taivaasta ja kuohuvasta merestä. Ne korostavat taiteilijuiden kohtalonomaisuutta ja artistia universaalin kokonaisuuden osana.

"Enkelit"-videon kokonaisuus reflektoi taiteenlajiin kohdistuvaa rakkautta ja havainnollistaa resilienssille keskeistä mahdollisuutta hallita kohtaloon jollain tavalla hallitsemattomissakin olosuhteissa. Resilienssille on ominaista taito tunnistaa haastaville tilanteille sellainen merkitys, jonka avulla niistä on mahdollista selviytyä. (Ks. Poijula 2020, 17.) Saarinen (2021, 9) kutsuukin taiteen tekemisen prosessia eksistentiaaliseksi peliksi, jollaisena myös musiikkivideo tunnepitoisen kokemushistorian dokumentoidessaan ja sille tulkin-toja tuottaessaan näyttäytyy. Kokonaisuutena kaikki kolme musiikkivideota havainnollistavat näkökulmaa, jossa taiteen tuottama resonanssi voi olla osin sanoittamiselle tavoittamatonta ja ennen kaikkea affektiivista. Näkökulma korostuu myös haastatteluaineistoissani. Tiihosen (2021) mukaan taiteen vaikutuksia ei ole pakko tai edes kuulukaan purkaa kokonaan osiin, "vaikka onhan se mielenkiintoista myös, että miksi... ja mulla on totta kai tendenssi pohtia aina vähän sitäkin, mutta ei kai se oo edes musiikin tarkoitus, vaan et miltä se tuntuu. Ainahan kaikkee ei tarvii edes ymmärtää, vaan tärkeintä on, et miltä se tuntuu". (Tiihonen 2021.) Ajatus havainnollistaa kognitiiviselle poetiikalle ominaista näkökulmaa sekä tiedollisen että tunteellisen ulottuvuuden keskeisestä roolista taiteessa, jossa myös sanoittamaton on usein merkityksellistä.

Lopuksi

Artikkelissani olen tutkinut Cheekin musiikkivideoille ominaisia ilmaisukeinoja, niiden taiteenlajiin kohdistuvalle rakkaudelle tuottamia merkityksiä ja teeman suhdetta taiteilijuuden affekteihin. Taiteenfilosofian taustoittama, poeettisen ja visuaalisen ilmaisun dialogisiin teemahaastatteluaineistoihini kontekstoiva tulkintani osoittaa, että Cheekin tuotannossa taiteenlajiin kohdistuva rakkaus nousee keskeiseksi ja etenkin ambivalentiksi teemaksi. Ilmaisukeinojen kokonaisuus merkityksellistää samaan aikaan positiivisia ja negatiivisia taiteilijuuden ulottuvuuksia. Teoria affekteista taiteellisessa luovuudessa osoittautuu Cheekin musiikkivideoille ja etenkin taiteenlajiin kohdistuvan rakkauden teemalle havainnolliseksi tulkintakehykseksi: videoiden voi usein tulkita tavoittelevan keskeisesti juuri tunnekokemusta ja sen autenttista ilmaisemista. Tuotantoon metataiteellisen tason lisäävä piirre näyttäytyy laajemmassa kontekstissa myös rap-konventiona, jossa taiteenfilosofia kohtaa kiinnostavalla tavalla populaarikulttuurin.

Cheekin musiikkivideoille ominainen ilmaisu perustuu usein erilaisiin kognitiivisen poetiikan kuvaamiin konteksteihin kehyksiin ja etenkin liikkeeseen niiden välillä. Usein videoiden visuaaliset ratkaisut korostavat sanoitusten poeettisia ratkaisuja ja vihjaavat myös uusia tulkinnan konteksteja. Toisiinsa nähden paradoksaaliset kehykset ja hahmot tuottavat myös videoiden sisäisiä itseristiriitoja. Niiden kautta taiteilijuuden ja taiteenlajiin kohdistuvan rakkauden reflektio ja siihen liittyvät tunnekokemukset nousevat keskeiseksi teemaksi. Artikkelissani tarkastelemiani musiikkivideoita yhdistää johdonmukaisesti affektiivisten eli tunnekokemusta käsittelevien tai tunnekokemuksiin vaikuttavien elementtien korostuminen. Musiikillisen taustan ohella affektiivisuutta tuottavat esimerkiksi sanoituksille ominainen intiimi omaelämäkerrallisuus, arkikielinen tunnesanasto ja intensiivinen riimi-ilmaisu. Visuaalisessa ilmaisussa affektiivisuus korostuu videoiden tavoittelemassa megalomaanisuuudessa, joka ilmenee yhtäältä subliimin kohtalokkaana luontokuvastona ja toisaalta näyttävänä materiaalisena rap-estetiiikkana. Kontrastia megalomaanisuuuteen rakentaa toistuvasti näiden kanssa vuorotteleva minimalistinen ja karu, yksinäisyyttäkin korostava visuaalisuus. Kokonaisuuden voi tulkita rakentavan myös kokonaisvaltaisempaa eksistentiaalista pohdintaa omasta osasta maailmassa.

Cheekin musiikkivideoissa taiteenlajiin kohdistuvaa rakkautta voi tulkita suhteessa etenkin resilienssiä rakentavaan elämän merkityksellisyyden kokemukseen, jossa taiteenlajiin kohdistuva rakkaus voi toimia perustavana uskomuksena. Kokonaisuudessa taiteenlajiin kohdistuvan rakkauden tuottama ambivalenssi yhdistyy myös resilienssin paradoksaaliseen eetokseen, jossa jollain tavalla hajanaisin voi samaan aikaan olla jollain tavalla kokonaisin. Artikkelini aineistoksi valitsemisani musiikkivideoissa jääkin avoimeksi rakkaustarinoille kenties ominaisin kysymys siitä, onko kokonaisvaltaisen onnellisia loppuja oikeastaan olemassa. Cheekin musiikkivideoissa korostuva intensiivinen taiteenlajiin sitoutuminen tuottaa lopulta holistisen intermediaalisen poetiikan, joka paradoksaalisesti kirjoittaa koko rakkaustarinalle myös eräänlaisen pisteen. Kokonaisuudessaan artikkelini osoittaa, että viihteellinen populaarikulttuuri voi toimia havainnollisena alustana myös taiteenfilosofisten teemojen käsittelemiselle.

Lähteet

Aineistolähteet

- Aaltonen, Mikko (2017 [2016]) *JHT – musta lammas*. Helsinki: Otava.
- Cheek (2017) *Enkelit*. YouTube-musiikkivideo. Ohjaus Nana Simelius. Liiga Music. <https://www.youtube.com/watch?v=c5VcRh1Jiro>. Tarkistettu 26.5.2023.
- Cheek (2015) *Keinu*. YouTube-musiikkivideo. Ohjaus Hannu Aukia. Liiga Music. <https://www.youtube.com/watch?v=HFZrJ8kcjUU>. Tarkistettu 26.5.2023
- Cheek (2015) *Sä huudat*. YouTube-musiikkivideo. Ohjaus Hannu Aukia. Liiga Music. <https://www.youtube.com/watch?v=BnCgdsOtEIA>. Tarkistettu 26.5.2023.
- Cheek (2014) *Ääriarajoille*. YouTube-musiikkivideo. Ohjaus Hannu Aukia. Liiga Music. <https://www.youtube.com/watch?v=3cW6UWojOO>. Tarkistettu 26.5.2023.
- Cheek (2010) *Jare Henrik Tiihonen 2*. Cd. Rähinä Records.
- Cheek (2007) *Kasvukipuja*. Cd. Rähinä Records.
- Cheek (2015) *Alpha Omega*. Cd. Liiga Music Oy.
- Costi (2022) *Limbo*. Spotify-albumi. PME Records.
- ibe (2022) *NON2EN2E*. Spotify-albumi. Skorpioni.
- ibe (2022) *ViO*. Spotify-albumi. Skorpioni.
- Niva, Mika (ohj.) (2015) *Jare vs. Cheek* -dokumentti. Digitaalinen tallenne tutkimuskäyttöön Yle Areenan arkistosta. Aineisto tutkijan hallussa.
- Sexmane (2023) *Sextape II*. Spotify-albumi. Sony Music.
- Siili, Jukka-Pekka (ohj.) (2018) *Veljeni vartija*. Dvd. Helsinki Filmi.
- Tiihonen, Jare (2021) Haastatteluaineisto. Helsinki. 14.10.2021. Aineisto tutkijan hallussa.
- Tiihonen, Jare (2022) Haastatteluaineisto. Helsinki. 7.3.2022. Aineisto tutkijan hallussa.

Tutkimuskirjallisuus

- Alim, Samy H. (2006) "The Natti Ain't No Punk City": Emic Views of Hip Hop Cultures. *Callaloo* 29:3, 969–990.
- Balestrini, Nassim (2019) The Intermedial Poetry of Rap: Words, Sounds and Music Videos. Teoksessa David Kerler & Timo Müller (toim.) *Poem Unlimited: New Perspectives on Poetry and Genre*. Boston: De Gruyter. <https://doi.org/10.1515/9783110594874-016>.
- Bradley, Adam (2017 [2009]) *Book of Rhymes: The Poetics of Hip Hop*. New York: Basic Civitas.
- Chang, Jeff (2008 [2005]) *Can't Stop Won't Stop: Hiphopsukupolven historia*. Suom. Laura Haavisto. Helsinki: Like.
- Hawkins, Stan & Richardson, John (2007) Remodeling Britney Spears: Matters of Intoxication and Mediation. *Popular Music and Society* 30:5, 605–629.
- Heinämaa, Sara (2020) Values of Love: Two Forms of Infinity Characteristic of Human Persons. *Phenomenology and the Cognitive Sciences* 19:3, 431–450. <https://doi.org/10.1007/s11097-019-09653-2>.
- Helle, Anna & Hollsten, Anna (toim.) (2016) *Tunteita ja tunteuksia suomalaisessa kirjallisuudessa*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Hiltunen, Riikka (2021) *Foresightfulness in the Creation of Pop Music: Songwriters' Insights, Attitudes and Actions*. Väitöskirja. Helsinki: Helsingin yliopisto.
- Hosiaisuus, Yrjö (2016) *Kirjallisuusoppi*. Helsinki: Avain.
- Järvenpää, Tuomas (2022) "Real Gs and Pastors in the Church": Hip-Hop Esthetics in the Rap Music Video Productions of the Evangelical Lutheran Church of Finland. *Religion* 52:3, 450–469. <https://doi.org/10.1080/0048721X.2022.2068460>.
- Kainulainen, Siru; Steinby, Liisa & Välimäki, Susanna (toim.) (2018) *Kirjallisuuden ja musiikin leikkauspintoja*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Masten, Ann (2001) Ordinary Magic: Resilience Processes in Development. *American Psychologist* 56:3, 227–238.

- Miettinen, Karri (l. Paleface) (2011) *Rappiotaidetta: Suomiräpin tekijät*. Helsinki: Like.
- Miettinen, Karri (l. Paleface) & Salminen, Esa (2019) *Kolmetoista kertaa kovempi: Rappärin käsikirja*. Helsinki: Like.
- Poijula, Soili (2020 [2018]) *Resilienssi. Muutosten kohtaamisen taito*. Helsinki: Kirjapaja.
- Poikolainen, Janne (2015) *Musiikkifanius ja modernisoituvu nuoruus*. Väitöskirja. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.
- Rantakallio, Inka & Westinen, Elina (2022) Johdanto: Hiphop-kulttuurin opetus ja tutkimus Suomessa. *Musiikin suunta* 44:2. <https://musiikinsuunta.fi/2022/2-2022-44-vuosikerta/johdanto-hiphop-kulttuurin-tutkimus-ja-opetus-suomessa/>. Tarkistettu 26.5.2023.
- Rantakallio, Inka (2019) *New Spirituality, Atheism and Authenticity in Finnish Underground Rap*. Väitöskirja. Turku: Turun yliopisto. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-29-7865-6>.
- Rehn, Alf (2005) I Love the Dough. Rap Lyrics as a Minor Economic Literature. *Culture and Organization* 11:1, 17–31.
- Saarinen, Jussi A. (2021) *Affect in Artistic Creativity: Painting to Feel*. London: Routledge.
- Shaffer, Tani (2011) *Explicit Content: Why You Should Listen to the Shady Side of Hip Hop*. Lulu Online Publications.
- Stockwell, Peter (2020 [2002]) *Cognitive Poetics: An Introduction*. London: Routledge.
- Sykäri, Venla; Rantakallio, Inka; Westinen, Elina & Cvetanovic, Dragana (toim.) (2019) *Hiphop Suomessa: Puheenvuoroja tutkijoilta ja tekijöiltä*. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.
- Travis, Raphael (2012) Rap Music and the Empowerment of Today's Youth: Evidence in Everyday Music Listening, Music Therapy and Commercial Rap Music. *Child and Adolescent Social Work Journal* 4: 2012, 139–167.
- Weiskel, Thomas (2019 [1976]) *The Romantic Sublime: Studies in the Structure and Psychology of Transcendence*. Baltimore: The Johns Hopkins University Press.
- Westinen, Elina (2014) *The Discursive Construction of Authenticity: Resources, Scales and Polycentricity in Finnish Hip Hop Culture*. Väitöskirja. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Westinen, Elina (2017) "Still Alive, Nigga": Multi-Semiotic Constructions of Self as Other in Finnish Rap Music Videos. Teoksessa Sirpa Leppänen, Elina Westinen & Samu Kytölä (toim.) (2017) *Social Media Discourse, (Dis)identifications and Diversities*. London: Routledge, 335–360.